

Αριθμ. Πρωτ.: 31956

Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 2017

Π Ρ Ο Σ

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

ΚΟΙΝ.: Α) Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου

Β) Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Γ) Α.Ε.Π.Π.

Δ) Κ.Α.Π.Ε.

Ε) Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

ΑΝΑΚ.: Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών

ΘΕΜΑ: Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Δίκτυο οδικού Φωτισμού της Νήσου Ρόδου με την Προμήθεια & εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED

Κύριοι,

Ο Σύνδεσμός μας πληροφορήθηκε την εν θέματι διακήρυξη διαγωνισμού επί του οποίου σας καταθέτει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1. Ενώ πρόκειται για έργο, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 2, παρ. 1, εδάφιο 7 του Ν.4412/2016, επιλέγεται να το δημοπρατήσετε ως προμήθεια.

Ειδικότερα για την έννοια έργο ή προμήθεια, παρατίθεται το άρθρο 2 παρ 7 και 8 του Ν 4412/16:

7) ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. **Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων** και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών,

8) ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, **παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης"**

Είναι προφανές ότι η εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων **ΔΕΝ** συνιστά απλή προμήθεια υλικών και μηχανημάτων **αλλά** αφορά σε κατασκευαστικές εργασίες ορθής τοποθέτησης και λειτουργίας εξοπλισμού, δηλαδή, **οι εργασίες της σύμβασης για το εν θέματι έργο, εμπίπτουν στην παρ 7 του άρθρου 2, του Ν.4414/16, δηλαδή, αποτελούν έργο!**

Συνεπώς κατά την άποψη του Συνδέσμου μας η επίμαχη σύμβαση, όλως παρανόμως, δημοπρατείται ως σύμβαση υπηρεσιών, ενώ πρόκειται σαφώς για σύμβαση έργου. Το άρθρο 2 περ. 7 του Ν. 4412/2016, με το οποίο εξειδικεύεται και συγκεκριμενοποιείται η σύμβαση έργου, προσδιορίζεται αναλυτικώς ως έργο ως εξής: «Ως «έργο» νοείται το

αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών». Εξάλλου, κατά την πάγια νομολογία του ΔΕΕ και του ΣτΕ, όταν η σύμβαση περιλαμβάνει τόσο στοιχεία συμβάσεως δημοσίου έργου, όσο και στοιχεία άλλου τύπου δημοσίας συμβάσεως, εκείνο που καθορίζει ποιες είναι οι εφαρμοστέες διατάξεις είναι το στοιχείο της συμβάσεως που είναι κύριο. Ειδικότερα, η εν λόγω σύμβαση έχει προεχόντως χαρακτήρα συμβάσεως δημοσίου έργου, εφόσον η μελέτη και η εκτέλεση του έργου, αποτελούν, σε σχέση με τα λοιπά καθήκοντα του αναδόχου, το κύριο αντικείμενο της σύμβασης **(Δεν εννοείται δηλαδή κατασκευή ηλεκτροφωτισμού πόλεων χωρίς τις απαραίτητες μελέτες και επομένως οι εν λόγω περιπτώσεις δεν υπάγονται στις προβλέψεις της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του Ν.4412/16)**. Περαιτέρω, η εν λόγω σύμβαση στοχεύει στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου λειτουργικού τεχνικού αποτελέσματος, όπως αυτό το αποτέλεσμα περιγράφεται στην σχετική μελέτη. Επομένως, βάσει της συνολικής εκτίμησης του αντικείμενου της δημοπρατούμενης σύμβασης, ανεξαρτήτως του ύψους της ποσοστιαίας συμμετοχής του προς προμήθεια φωτιστικού εξοπλισμού στον συνολικό συμβατικό προϋπολογισμό, προκύπτει ότι η δημοπρατούμενη σύμβαση στοχεύει σε συγκεκριμένο λειτουργικό τεχνικό αποτέλεσμα, όπως αυτό έχει σχεδιασθεί και πρόκειται να κατασκευασθεί βάσει των μελετών του έργου (βλ. ΣτΕ 2387/2009 σκ. 8^ο ΔΕΕ, απόφαση της 19.4.1994, C-331/92, Gestion Hotelera Internacional Sa κλπ, σκ.23-29, απόφαση της 18.1.2007, C-220/05, Jean Hauroux κλπ, σκ. 37-41, απόφαση της 21.2.2008, C-412/04, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 47-52 κ.ά.).

Ειδικότερα, για την κατασκευή και εγκατάσταση του συστήματος φωτισμού, η εν θέματι διακήρυξη προβλέπει την εκτέλεση εργασιών λειτουργικής εγκατάστασης φωτιστικών σωμάτων τύπου LED οι οποίες υπάγονται στην έννοια του δημοσίου έργου. Η εκτέλεση των εργασιών αυτών είναι απαραίτητη για τη θέση του συστήματος φωτισμού σε παραγωγική λειτουργία, για την εκπλήρωση δηλαδή του ολοκληρωμένου τεχνικού αποτελέσματος, στο οποίο αποβλέπετε ως Αναθέτουσα Αρχή με την προκήρυξη του διαγωνισμού. Υπό τα δεδομένα επομένως αυτά, η εν λόγω σύμβαση έχει χαρακτήρα προεχόντως δημόσιας συμβάσεως έργου και θα έπρεπε να καλούνται σε αυτόν νομίμως λειτουργούσες εργοληπτικές επιχειρήσεις. Πράγμα που δεν έγινε κατά προφανή παράβαση του άρθρου 2 ν. 4412/2016 και των άρθρων 2 και 33 παρ. 1 εδ. β Οδ. 2014/24/ΕΕ και 2 Οδ. 2014/25/ΕΕ.

2. Στο άρθρο 54 - Τεχνικές Προδιαγραφές του Ν.4412/2016 αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

"2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό."

Από την μελέτη της διακήρυξης του εν θέματι διαγωνισμού και ιδίως από την συνεξέταση των τεχνικών χαρακτηριστικών των ζητούμενων φωτιστικών, της ισχύος των φωτιστικών, των κριτηρίων επιλογής αλλά και των όρων για την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, προκύπτει ένας αδικαιολόγητος, κατά την άποψη του Συνδέσμου μας, περιορισμός του ανταγωνισμού αφού

η συνδυασμένη εφαρμογή των προβλέψεων των άρθρων της διακήρυξης συνεπάγεται τον αποκλεισμό σχεδόν όλων των δραστηριοποιούμενων στον κλάδο επιχειρήσεων με την εξαίρεση μίας ή δύο.

Συγκεκριμένα, η σχετική διακήρυξη εμπεριέχει όρους οι οποίοι περιορίζουν υπέρμετρα, χωρίς κανέναν αποχρώντα λόγο, τον ανταγωνισμό, είναι δε προδήλως φωτογραφικοί και, συνεπώς, αντίθετοι προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Ειδικότερα:

Όπως παγίως γίνεται δεκτό, συνιστά ενωσιακή αρχή του δικαίου δημοσίων συμβάσεων και δη μείζονος σημασίας, η αποφυγή κάθε ανοικτής ή και συγκεκριμένης διάκρισης και περιορισμού της ελευθερίας ισότιμης συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων εις βάρος ομάδας οικονομικών φορέων (βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1989, C-3/88, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1989, σ. 4035, σκ. 8 και Απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C-360/89 Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή I-1992, σ. 3401, σκ. 11). Ως εκ τούτου, το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που απαιτείται για μια δεδομένη σύμβαση πρέπει να είναι συνδεδεμένο και ανάλογο προς το αντικείμενο της σύμβασης. Τούτο σημαίνει πως θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα ζητούμενα δικαιολογητικά να μην υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης. Επομένως, προκύπτει ότι, πρώτον, από τα στοιχεία που επιλέγει η Αναθέτουσα Αρχή για να αποδειχθεί το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πρέπει να μπορεί αντικειμενικά να προκύπτει η σχετική ικανότητα του οικονομικού φορέα και, δεύτερον, το κατώτερο όριο που θα καθορισθεί πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στη σημασία της οικείας σύμβασης, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη ως προς την ύπαρξη τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας για την καλή εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς ωστόσο να βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο προς τον σκοπό αυτόν (βλ. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 13). Τα παραπάνω προκύπτουν και από το ότι η σχετική διάταξη του άρθρου 75 παρ. 4 ν. 4412/2016 πρέπει πάντα να εφαρμόζεται και να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της γενικής ρήτηρας της αναλογικότητας και της σχετικότητας των κριτηρίων επιλογής με το αντικείμενο της σύμβασης, που θεσπίζει το άρθρο 75 παρ. 1 του αυτού νόμου. Τα ανωτέρω απορρέουν εξάλλου και από την αρχή προστασίας του ανταγωνισμού στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, η οποία κατοχυρώνεται στο πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (άρθρα 101 επ. ΣΛΕΕ), αλλά διέπει και σωρεία διατάξεων της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, με στόχο την προαγωγή αποτελεσματικού, βιώσιμου και ουσιώδους ανταγωνισμού (βλ. εν γένει περί «βιώσιμου» ανταγωνισμού ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10, ΠΕΚ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04 Microsoft, Συλλογή 2007, σ. II-3601, παρ. 436) στο πλαίσιο όλων των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων (βλ. παρ. 1, 7, 31, 32, 33, 36, 49, 50, 59, 61, 63, 69, 74, 78, 79, 90, 92, 96 Προοιμίου και άρ. 24, 30, 32, 40, 41, 49, 57, 66, 67 Οδηγίας).

Στην προκείμενη σύμβαση οι αρχές της αναλογικότητας και της προστασίας του πραγματικού ανταγωνισμού, όπως εξετάθησαν ανωτέρω, έχουν παραβιασθεί ως προς τα κριτήρια συμμετοχής (οικονομικής επάρκειας και τεχνικής ικανότητας) που θέτει η διακήρυξη όπως παρουσιάζονται αναλυτικά στο συνημμένο παράρτημα της παρούσας, και τα οποία παραβιάζουν τις ανωτέρω αρχές και περιορίζουν πέραν του επιτρεπτού και δέοντος τον ανταγωνισμό για την ανάθεση της δημοπρατούμενης σύμβασης.

3. Σχετικά παραπέμπουμε στην απόφαση 21/2017 της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σύμφωνα με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή ακυρώνοντας ανάλογα στοιχεία όρων διακήρυξης [2.2.6. (στοιχεία α', β', γ') και 2.2.8.] παρόμοιας περίπτωσης διακήρυξης Δήμου με τίτλο: «*Εξοικονόμηση Ενέργειας στον Δημοτικό Φωτισμό με την Προμήθεια και εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED & την Προμήθεια λαμπτήρων τύπου LED*», προϋπολογισμού: 1.394.553,60€ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%).

4. Επιπρόσθετα σας τονίζουμε ότι το ενδεχόμενο έγκρισης των σχετικών πιστώσεων από τις διαχειριστικές αρχές **δεν καλύπτει και τα ζητήματα νομιμότητας των διακηρύξεων των δημοπρασιών** σύμφωνα και με την σκέψη 13 της απόφασης 21/2017 της ΑΕΠΠ κατά την οποία σημειώνεται μεταξύ άλλων ότι: *"Ετι περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι ο υπό κρίση όρος της διακήρυξης έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από τους φορείς χρηματοδότησης του προγράμματος, αποτελεί ζήτημα εσωτερικό της αναθέτουσας και επ' ουδενί δεν έχει να κάνει με τα κριτήρια επιλογής του αναδόχου της σύμβασης, όπως αυτά θέτει η κείμενη νομοθεσία. Συνεπώς ο σχετικός λόγος προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός και να ακυρωθεί ο ως άνω όρος της διακήρυξης (2.2.6 στοιχεία α', β', γ')."*

5. Οι προβλεπόμενες τιμές των υπό προμήθεια ειδών κρίνονται ως εξαιρετικά υψηλές έναντι άλλων περιπτώσεων διακηρύξεων που θα πρέπει να αποτελέσουν παραδείγματα καλής πρακτικής όπως η διακήρυξη Δήμου Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης και οι παλαιότερες διακηρύξεις του Δήμου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Ξάνθης όπου οι ανάλογες δημοπρατήσεις πραγματοποιήθηκαν ως δημοπρατήσεις έργων και όχι προμηθειών και έτυχαν ανταγωνισμού και ικανοποιητικών, για τις Αναθέτουσες Αρχές, αποτελεσμάτων.

6. Εν κατακλείδι εάν τελικά ακολουθηθούν οι αναφερόμενες στην διακήρυξη τεχνικές προδιαγραφές αυτές οδηγούν τις Δημοτικές Αρχές σε προμήθεια υλικών που δεν είναι αξιόπιστα τόσο σε θέματα ασφάλειας όσο και αποδοτικότητας στο χρονικό κύκλο εγγύησης, δεν είναι εναρμονισμένα με τους διεθνείς κανονισμούς και τις απαιτήσεις περί οικολογικής ανάπτυξης των Πόλεων και πολύ πιθανό να προκληθούν άστοχοι και άδικοι αποκλεισμοί, περιορίζοντας σε σχεδόν μία τις συμμετοχές – εναλλακτικές επιλογές, προκαλώντας σοβαρή οικονομική ζημία χωρίς ουσιαστικό ποσοτικό ή ποιοτικό όφελος στο Δήμο. Παράλληλα, εφόσον επικρατήσουν αυτοί οι όροι και τεχνικές προδιαγραφές θα δημιουργήσουν κακό προηγούμενο για τους επόμενους διαγωνισμούς, θέτοντας ολόκληρο το εγχείρημα της εκπόνησης των έργων εκτός των προθέσεων και της φιλοσοφίας του Υπουργείου, του Ταμείου Παρακαταθηκών και του ΚΑΠΕ όπως αυτά αποτυπώνονται στις οδηγίες και προϋποθέσεις δανειοδότησης.

6. Κατόπιν αυτών και προκειμένου η διακήρυξη του εν θέματι διαγωνισμού να μην αντιστρατεύεται τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου περί αναθέσεως συναφών συμβάσεων, αλλά ούτε και τις γενικές αρχές της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της απαγόρευσης των διακρίσεων σε βάρος των οικονομικών φορέων, σας ζητάμε τα παρακάτω αιτήματα προκειμένου να εξασφαλιστεί ο απαιτούμενος ανταγωνισμός κατά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, εις όφελος των συμφερόντων των δημοτών:

α) να ακυρώσετε τον εν θέματι διαγωνισμό και να τον προκηρύξετε εκ νέου ως έργο και
β) να άρετε κάθε φωτογραφικό - περιοριστικό κριτήριο συμμετοχής, όπως περιγράφεται στο συν. παράρτημα

ώστε να εξασφαλιστεί η άρτια και οικονομικά αποτελεσματική υλοποίηση του έργου.

Με τιμή,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΑΘΟΥΣΑΚΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παρατηρήσεις επί του διαγωνισμού:

«Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Δίκτυο οδικού Φωτισμού της Νήσου Ρόδου με την Προμήθεια & εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED»

2.1. / παράγραφος 2.2.1 Δικαίωμα συμμετοχής α/α 1 «Βασική προϋπόθεση συμμετοχής όλων των παραπάνω περιπτώσεων αποτελεί το κριτήριο να ασκούν ως κύρια δραστηριότητα σχετική με το αντικείμενο της προμήθειας (παραγωγή ή εμπορία φωτιστικού εξοπλισμού) και είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα βιοτεχνικά ή εμπορικά ή βιομηχανικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος – μέλος εγκατάστασής τους (σύμφωνα με το α. 75 παρ. 2 του ν. 4412/2016). Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων η παραπάνω προϋπόθεση ισχύει για όλα τα μέλη αυτών.»

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Δεν είναι κατανοητό σε τι εξυπηρετεί τα μέλη των ενώσεων των οικονομικών φορέων που θα θέλουν να συμμετέχουν στον Διαγωνισμό να πρέπει να ασκούν **όλα** ως κύρια δραστηριότητα την σχετική με το αντικείμενο της προμήθειας.

Ο συγκεκριμένος περιορισμός δεν εξυπηρετεί σε κανένα σημείο τις διαγωνιστικές ανάγκες ή την Αναθέτουσα Αρχή και από την άλλη δυσκολεύει έως αποκλείει την συνέργεια εταιριών για την διεκδίκηση του διαγωνισμού καθώς είναι εξαιρετικά απίθανο να συμπράξουν ομοειδείς εταιρείες για την διεκδίκηση του διαγωνισμού. Έτσι όπως διατυπώνεται ο εν λόγω όρος αποκλείει την δυνατότητα μιας εταιρείας με βασικό αντικείμενο το συγκεκριμένο αντικείμενο του διαγωνισμού να μπορεί να συμπράξει με οικονομικό φορέα για την διεκδίκηση του διαγωνισμού.

2.2 / παράγραφος 2.2.5.2: «*Να δηλώνεται και να αποδεικνύεται ως ορίζεται στην παρούσα κατωτέρω, από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα ο μέσος "ειδικός"¹⁸ ετήσιος κύκλος εργασιών (σχετικός με το αντικείμενο της σύμβασης) για τα τρία προηγούμενα έτη (ήτοι 2014, 2015, 2016) ο οποίος πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το ύψος του προϋπολογισμού της προμήθειας ήτοι 1.828.886,50 € μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ.»*

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Το αντικείμενο του διαγωνισμού υπόκειται στην εμπορία, κατασκευή, διακίνηση και εγκατάσταση ηλεκτρολογικού υλικού. Δεν βλέπουμε το λόγο να εξειδικεύεται και να παρουσιάζεται σαν ειδικό υλικό, αφού αναίτια, θα απαγορεύσει την συμμετοχή σε πολλούς ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Άποψη του ΣΑΤΕ είναι ότι δεν πρόκειται για εξειδικευμένο προϊόν και δεν αιτιολογείται από την φύση του αντικειμένου της σύμβασης ο όρος «ειδικός» ετήσιος κύκλος εργασιών.

2.3. / 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα»

Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης,

οι οικονομικοί φορείς απαιτείται :

α) κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) , να έχουν εκτελέσει τουλάχιστον 15 συμβάσεις προμήθειας του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) των οποίων το συνολικό ύψος θα καλύπτει τουλάχιστον το 50% του προϋπολογισμού των 1.828.886,50 € άνευ ΦΠΑ.

β) να έχουν εκτελέσει κατ' ελάχιστον μία ανά έτος (της προηγούμενης τριετίας των οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) σύμβαση προμήθειας του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) έτσι ώστε η Αναθέτουσα να μπορεί να διαπιστεύσει

σε βάθος χρόνου τριετίας την ορθή και ομαλή λειτουργία των ήδη εγκατεστημένων σε πλήρη λειτουργία φωτιστικών. Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων η παρούσα προϋπόθεση ισχύει για όλα τα μέλη αυτών.

γ) να αναφέρουν λίστα με τις κυριότερες συμβάσεις προμηθειών του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) τις οποίες έχουν εκτελέσει κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (των οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) έτσι ώστε η υπηρεσία να διαπιστώσει την ικανότητα του Οικονομικού Φορέα να καλύψει το μέγεθος της συγκεκριμένης προμήθειας. Από την λίστα θα προκύπτει ότι ο υποψήφιος οικονομικός φορέας έχει προμηθεύσει κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας τουλάχιστον το 50% του συνολικού αριθμού των φωτιστικών σωμάτων οδοφωτισμού και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων τύπου LED του ίδιου αντικειμένου της παρούσας διακήρυξης καθώς επίσης και το 50% του συνολικού αριθμού των λαμπτήρων οδοφωτισμού LED του ίδιου αντικειμένου της παρούσας διακήρυξης.»

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Θεωρούμε ότι οι όροι αυτοί είναι άκρως περιοριστικοί, σχεδόν φωτογραφικοί, αποσκοπώντας στον δραστικό περιορισμό του ανταγωνισμού που θα επιτευχθεί κατά τη δημοπρασία. Η επιλογή του ελάχιστου αριθμού συμβάσεων που θα πρέπει να έχει εκτελέσει ο κάθε συμμετέχων είναι πλήρως αυθαίρετη και καταχρηστική. Με ποια τεχνική ή οικονομική επιχειρηματολογία προκύπτει ότι ο κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει εκτελέσει τουλάχιστον 15 συμβάσεις κατά τα προηγούμενα 3 έτη, γιατί όχι 3 ή 20 συμβάσεις; Ποια η διασφάλιση που εξασφαλίζει η Αναθέτουσα Αρχή αναφερόμενη στο πλήθος των συμβάσεων που θα πρέπει να έχει εκτελέσει ο συμμετέχων; Επιπλέον ποια επιχειρηματολογία γεννά έναν ακόμη αναίτιο και αυθαίρετο περιορισμό, αυτόν της εκτέλεσης κατ ελάχιστον μίας σύμβασης ανά έτος τα τελευταία 3 έτη; Και μάλιστα αυτή η υποχρέωση να ισχύει για κάθε ένα μέλος μίας ένωσης φορέων;

Χρειάζεται να αναφερθεί κάτι ακόμη για να χαρακτηριστεί η διακήρυξη φωτογραφική;

Είναι φανερό ότι οι παραπάνω αυθαίρετοι περιορισμοί δεν εξασφαλίζουν σε καμία περίπτωση επαρκή και υγιή ανταγωνισμό κατά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, ούτε φυσικά το δημόσιο συμφέρον

2.4 / B.2 «Αποδεικτικά μέσα» Για την παράγραφο 2.2.4.2

Ο υποψήφιος οικονομικός φορέας υποχρεούται στην προσκόμιση συμβολαίου κτήσης ή ενοικίασης ή σχετικού εγγράφου ιδιοκτησίας ή άδειας λειτουργίας των εγκαταστάσεων, καθώς επίσης και θεωρημένο σχέδιο – κάτοψης των κτιριακών εγκαταστάσεων, βάσει της οποίας η Αναθέτουσα αρχή θα μπορεί να διαπιστώσει την ύπαρξη των απαιτούμενων εγκαταστάσεων – υποδομών τις οποίες διαθέτει ο υποψήφιος οικονομικός φορέας για την κάλυψη των αναγκών της προμήθειας. Ελάχιστο εμβαδόν κάλυψης των αναγκών συντήρησης των υπό προμήθεια προϊόντων ορίζεται στα 100m² ανά 1000 τεμάχια φωτιστικών σωμάτων (όπως προκύπτει από τον ελάχιστο όγκο ανά φωτιστικό σώμα). Επιπλέον απαιτείται η προσκόμιση Υ.Δ. από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα με την οποία θα δηλώνει υπεύθυνα ότι εφόσον αναδειχθεί ως ο ανάδοχος της προμήθειας θα διατηρεί σε πλήρη λειτουργία τις εγκαταστάσεις οι οποίες έχουν δηλωθεί και για χρονικό διάστημα 10 ετών από την επομένη της υπογραφής της σύμβασης (χρόνος δανειακής σύμβασης της Αναθέτουσας με το Τ.Π.&Δ.). Στην περίπτωση ενώσεων-συμπράξεων-κοινοπραξιών οικονομικών φορέων απαιτείται η παραπάνω υπεύθυνη δήλωση να είναι υπογεγραμμένη από όλα τα μέλη αυτών.»

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Και η ανωτέρω απαίτηση είναι άκρως περιοριστική και αναίτια προσθέτοντας ένα ακόμα ανούσιο εμπόδιο σε εν δυνάμει συμμετέχοντες και ταυτόχρονα επιτρέποντας σε πολύ λίγους (ή έναν;) να μετέχουν. Στην διακήρυξη υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την αποπεράτωση της προμήθειας αλλά και της τοποθέτησης των φωτιστικών σωμάτων. Η χρησιμοποίηση αποθηκευτικών χώρων ή όχι έχει να κάνει με την οργάνωση της προμήθειας από την μεριά του αναδόχου, οι επιλογές του οποίου είναι θέμα επιχειρηματικής τακτικής και οικονομικής συγκυρίας. Δεν δικαιολογείται με κανένα οικονομικό κριτήριο και δεν διασφαλίζει σε τίποτα την Αναθέτουσα Αρχή ο εξαναγκασμός του κάθε συμμετέχοντα να προσκομίσει συμβόλαιο κτήσης ή ενοικίασης αυθαίρετα προσδιορισμένων κτιριακών εγκαταστάσεων και μάλιστα για 10 έτη! Είναι περισσότερο από φανερό ότι ο εν λόγω όρος φωτογραφίζει συμμετέχοντα.

2.5 / Για την παράγραφο 2.2.6.

"α) *οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τουλάχιστον 15 αποδεικτικά εγκατάστασης - βεβαιώσεις ή πρωτόκολλα παραλαβής, εγκατάστασης και καλής λειτουργίας – βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης τα οποία θα συνοδεύονται από τα αντίστοιχα παραστατικά (τιμολόγια πώλησης), από συμβάσεις προμήθειας του ιδίου αντικείμενου της παρούσας σύμβασης "Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων", οι οποίες έχουν εκτελεστεί από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016), των οποίων το συνολικό ύψος θα καλύπτει τουλάχιστον το 50% του προϋπολογισμού των 1.828.886,50 € άνευ ΦΠΑ."*

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Και τα ζητούμενα του παρόντος άρθρου δείχνουν να φωτογραφίζουν συμμετέχοντες αφού το πλήθος των 15 αποδεικτικών εγκατάστασης είναι εντελώς υποκειμενικό και αυθαίρετο, περιορίζοντας σημαντικά τον ανταγωνισμό.

Το ίδιο ισχύει και για το 2.2.6 β

Αριθμ. Πρωτ.: 31971

Αθήνα, 04 Ιανουαρίου 2018

Π Ρ Ο Σ
Δήμο Σοφάδων

ΚΟΙΝ.: Α) Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας
- Στερεάς Ελλάδας
Β) Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.
Γ) Α.Ε.Π.Π.
Δ) Κ.Α.Π.Ε.
Ε) Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

ΑΝΑΚ.: Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών

ΘΕΜΑ: Προμήθεια - Εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED & προμήθεια λαμπτήρων τύπου LED εξοικονόμησης ενέργειας στον Δημοτικό φωτισμό

Κύριοι,

Ο Σύνδεσμός μας πληροφορήθηκε την εν θέματι διακήρυξη διαγωνισμού επί του οποίου σας καταθέτει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

1. Ενώ πρόκειται για έργο, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 2, παρ. 1, εδάφιο 7 του Ν.4412/2016, επιλέγετε να το δημοπρατήσετε ως προμήθεια.

Ειδικότερα για την έννοια έργο ή προμήθεια, παρατίθεται το άρθρο 2, παρ. 7 και 8 του Ν 4412/16:

7) ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. **Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων** και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών,

8) ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, **παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης**".

Είναι προφανές ότι η εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων **ΔΕΝ** συνιστά απλή προμήθεια υλικών και μηχανημάτων **αλλά** αφορά σε κατασκευαστικές εργασίες ορθής τοποθέτησης και λειτουργίας εξοπλισμού, δηλαδή, **οι εργασίες της σύμβασης για το εν θέματι έργο, εμπίπτουν στην παρ. 7 του άρθρου 2, του Ν.4414/16, δηλαδή, αποτελούν έργο!**

Συνεπώς κατά την άποψη του Συνδέσμου μας η επίμαχη σύμβαση, όλως παρανόμως, δημοπρατείται ως σύμβαση υπηρεσιών, ενώ πρόκειται σαφώς για σύμβαση έργου. Το άρθρο 2 περ. 7 του Ν. 4412/2016, με το οποίο εξειδικεύεται και συγκεκριμενοποιείται η

Φειδίου 14-16 Αθήνα 106 78 / 14-16 Feidiou str. 106 78 Athens Greece
T +30 210 3301814/5 T +30 210 3836503 F +30 210 3824540 E info@sate.gr
www.sate.gr

σύμβαση έργου, προσδιορίζεται αναλυτικώς ως έργο ως εξής: «Ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών». Εξάλλου, κατά την πάγια νομολογία του ΔΕΕ και του ΣτΕ, όταν η σύμβαση περιλαμβάνει τόσο στοιχεία συμβάσεως δημοσίου έργου, όσο και στοιχεία άλλου τύπου δημοσίας συμβάσεως, εκείνο που καθορίζει ποιες είναι οι εφαρμοστέες διατάξεις είναι το στοιχείο της συμβάσεως που είναι κύριο. Ειδικότερα, η εν λόγω σύμβαση έχει προεχόντως χαρακτήρα συμβάσεως δημοσίου έργου, εφόσον η μελέτη και η εκτέλεση του έργου, αποτελούν, σε σχέση με τα λοιπά καθήκοντα του αναδόχου, το κύριο αντικείμενο της σύμβασης **(Δεν εννοείται δηλαδή κατασκευή ηλεκτροφωτισμού πόλεων χωρίς τις απαραίτητες μελέτες και επομένως οι εν λόγω περιπτώσεις δεν υπάγονται στις προβλέψεις της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του Ν.4412/16)**. Περαιτέρω, η εν λόγω σύμβαση στοχεύει στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου λειτουργικού τεχνικού αποτελέσματος, όπως αυτό το αποτέλεσμα περιγράφεται στην σχετική μελέτη. Επομένως, βάσει της συνολικής εκτίμησης του αντικειμένου της δημοπρατούμενης σύμβασης, ανεξαρτήτως του ύψους της ποσοστιαίας συμμετοχής του προς προμήθεια φωτιστικού εξοπλισμού στον συνολικό συμβατικό προϋπολογισμό, προκύπτει ότι η δημοπρατούμενη σύμβαση στοχεύει σε συγκεκριμένο λειτουργικό τεχνικό αποτέλεσμα, όπως αυτό έχει σχεδιασθεί και πρόκειται να κατασκευασθεί βάσει των μελετών του έργου (βλ. ΣτΕ 2387/2009 σκ. 8^ο ΔΕΕ, απόφαση της 19.4.1994, C-331/92, Gestion Hotelera Internacional Sa κλπ, σκ.23-29, απόφαση της 18.1.2007, C-220/05, Jean Hauroux κλπ, σκ. 37-41, απόφαση της 21.2.2008, C-412/04, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 47-52 κ.ά.).

Ειδικότερα, για την κατασκευή και εγκατάσταση του συστήματος φωτισμού, η εν θέματι διακήρυξη προβλέπει την εκτέλεση εργασιών λειτουργικής εγκατάστασης φωτιστικών σωμάτων τύπου LED οι οποίες υπάγονται στην έννοια του δημοσίου έργου. Η εκτέλεση των εργασιών αυτών είναι απαραίτητη για τη θέση του συστήματος φωτισμού σε παραγωγική λειτουργία, για την εκπλήρωση δηλαδή του ολοκληρωμένου τεχνικού αποτελέσματος, στο οποίο αποβλέπετε ως Αναθέτουσα Αρχή με την προκήρυξη του διαγωνισμού. Υπό τα δεδομένα επομένως αυτά, η εν λόγω σύμβαση έχει χαρακτήρα προεχόντως δημόσιας συμβάσεως έργου και θα έπρεπε να καλούνται σε αυτόν νομίμως λειτουργούσες εργοληπτικές επιχειρήσεις. Πράγμα που δεν έγινε κατά προφανή παράβαση του άρθρου 2 ν. 4412/2016 και των άρθρων 2 και 33 παρ. 1 εδ. β Οδ. 2014/24/ΕΕ και 2 Οδ. 2014/25/ΕΕ.

2. Στο άρθρο 54 - Τεχνικές Προδιαγραφές του Ν.4412/2016 αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

"2. Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό".

Από την μελέτη της διακήρυξης του εν θέματι διαγωνισμού και ιδίως από την συνεξέταση των τεχνικών χαρακτηριστικών των ζητούμενων φωτιστικών, της ισχύος των φωτιστικών, των κριτηρίων επιλογής αλλά και των όρων για την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, προκύπτει ένας

αδικαιολόγητος, κατά την άποψη του Συνδέσμου μας, περιορισμός του ανταγωνισμού αφού η συνδυασμένη εφαρμογή των προβλέψεων των άρθρων της διακήρυξης συνεπάγεται τον αποκλεισμό σχεδόν όλων των δραστηριοποιούμενων στον κλάδο επιχειρήσεων με την εξαίρεση μίας ή δύο.

Συγκεκριμένα, η σχετική διακήρυξη εμπεριέχει όρους οι οποίοι περιορίζουν υπέρμετρα, χωρίς κανέναν αποχρώντα λόγο, τον ανταγωνισμό, είναι δε προδήλως φωτογραφικοί και, συνεπώς, αντίθετοι προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Ειδικότερα:

Όπως παγίως γίνεται δεκτό, συνιστά ενωσιακή αρχή του δικαίου δημοσίων συμβάσεων και δη μείζονος σημασίας, η αποφυγή κάθε ανοικτής ή και συγκεκριμένης διάκρισης και περιορισμού της ελευθερίας ισότιμης συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων εις βάρος ομάδας οικονομικών φορέων (βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1989, C-3/88, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1989, σ. 4035, σκ. 8 και Απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C-360/89 Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή I-1992, σ. 3401, σκ. 11). Ως εκ τούτου, το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που απαιτείται για μια δεδομένη σύμβαση πρέπει να είναι συνδεδεμένο και ανάλογο προς το αντικείμενο της σύμβασης. Τούτο σημαίνει πως θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα ζητούμενα δικαιολογητικά να μην υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης. Επομένως, προκύπτει ότι, πρώτον, από τα στοιχεία που επιλέγει η Αναθέτουσα Αρχή για να αποδειχθεί το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πρέπει να μπορεί αντικειμενικά να προκύπτει η σχετική ικανότητα του οικονομικού φορέα και, δεύτερον, το κατώτερο όριο που θα καθορισθεί πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στη σημασία της οικείας σύμβασης, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη ως προς την ύπαρξη τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας για την καλή εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς ωστόσο να βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο προς τον σκοπό αυτόν (βλ. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 13). Τα παραπάνω προκύπτουν και από το ότι η σχετική διάταξη του άρθρου 75 παρ. 4 ν. 4412/2016 πρέπει πάντα να εφαρμόζεται και να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της γενικής ρήτηρας της αναλογικότητας και της σχετικότητας των κριτηρίων επιλογής με το αντικείμενο της σύμβασης, που θεσπίζει το άρθρο 75 παρ. 1 του αυτού νόμου. Τα ανωτέρω απορρέουν εξάλλου και από την αρχή προστασίας του ανταγωνισμού στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, η οποία κατοχυρώνεται στο πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (άρθρα 101 επ. ΣΛΕΕ), αλλά διέπει και σωρεία διατάξεων της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, με στόχο την προαγωγή αποτελεσματικού, βιώσιμου και ουσιώδους ανταγωνισμού (βλ. εν γένει περί «βιώσιμου» ανταγωνισμού ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10, ΠΕΚ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04 Microsoft, Συλλογή 2007, σ. II-3601, παρ. 436) στο πλαίσιο όλων των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων (βλ. παρ. 1, 7, 31, 32, 33, 36, 49, 50, 59, 61, 63, 69, 74, 78, 79, 90, 92, 96 Προοιμίου και άρ. 24, 30, 32, 40, 41, 49, 57, 66, 67 Οδηγίας).

Στην προκείμενη σύμβαση οι αρχές της αναλογικότητας και της προστασίας του πραγματικού ανταγωνισμού, όπως εξετέθησαν ανωτέρω, έχουν παραβιασθεί ως προς τα κριτήρια συμμετοχής (οικονομικής επάρκειας και τεχνικής ικανότητας) που θέτει η διακήρυξη όπως παρουσιάζονται αναλυτικά στο συνημμένο παράρτημα της παρούσας, και τα οποία παραβιάζουν τις ανωτέρω αρχές και περιορίζουν πέραν του επιτρεπτού και δέοντος τον ανταγωνισμό για την ανάθεση της δημοπρατούμενης σύμβασης.

3. Σχετικά παραπέμπουμε στην απόφαση 21/2017 της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σύμφωνα με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή ακυρώνοντας ανάλογα στοιχεία όρων διακήρυξης [2.2.6. (στοιχεία α', β', γ') και 2.2.8.] παρόμοιας περίπτωσης διακήρυξης Δήμου με τίτλο: «*Εξοικονόμηση Ενέργειας στον Δημοτικό Φωτισμό με την Προμήθεια και*

εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED & την Προμήθεια λαμπτήρων τύπου LED», προϋπολογισμού: 1.394.553,60€ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%).

4. Επιπρόσθετα σας τονίζουμε ότι το ενδεχόμενο έγκρισης των σχετικών πιστώσεων από τις διαχειριστικές αρχές **δεν καλύπτει και τα ζητήματα νομιμότητας των διακηρύξεων των δημοπρασιών** σύμφωνα και με την σκέψη 13 της απόφασης 21/2017 της ΑΕΠΠ κατά την οποία σημειώνεται μεταξύ άλλων ότι: *"Ετι περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι ο υπό κρίση όρος της διακήρυξης έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από τους φορείς χρηματοδότησης του προγράμματος, αποτελεί ζήτημα εσωτερικό της αναθέτουσας και επ' ουδενί δεν έχει να κάνει με τα κριτήρια επιλογής του αναδόχου της σύμβασης, όπως αυτά θέτει η κείμενη νομοθεσία. Συνεπώς ο σχετικός λόγος προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός και να ακυρωθεί ο ως άνω όρος της διακήρυξης (2.2.6 στοιχεία α', β', γ)'"*.

5. Οι προβλεπόμενες τιμές των υπό προμήθεια ειδών κρίνονται ως εξαιρετικά υψηλές έναντι άλλων περιπτώσεων διακηρύξεων που θα πρέπει να αποτελέσουν παραδείγματα καλής πρακτικής όπως η διακήρυξη Δήμου Βάρης - Βούλας - Βουλιαγμένης και οι παλαιότερες διακηρύξεις του Δήμου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Ξάνθης όπου οι ανάλογες δημοπρατήσεις πραγματοποιήθηκαν ως δημοπρατήσεις έργων και όχι προμηθειών και έτυχαν ανταγωνισμού και ικανοποιητικών, για τις Αναθέτουσες Αρχές, αποτελεσμάτων.

6. Εν κατακλείδι εάν τελικά ακολουθηθούν οι αναφερόμενες στην διακήρυξη τεχνικές προδιαγραφές αυτές οδηγούν τις Δημοτικές Αρχές σε προμήθεια υλικών που δεν είναι αξιόπιστα τόσο σε θέματα ασφάλειας όσο και αποδοτικότητας στο χρονικό κύκλο εγγύησης, δεν είναι εναρμονισμένα με τους διεθνείς κανονισμούς και τις απαιτήσεις περί οικολογικής ανάπτυξης των Πόλεων και πολύ πιθανό να προκληθούν άστοχοι και άδικοι αποκλεισμοί, περιορίζοντας σε σχεδόν μία τις συμμετοχές – εναλλακτικές επιλογές, προκαλώντας σοβαρή οικονομική ζημία χωρίς ουσιαστικό ποσοτικό ή ποιοτικό όφελος στο Δήμο.

Παράλληλα, εφόσον επικρατήσουν αυτοί οι όροι και τεχνικές προδιαγραφές θα δημιουργήσουν κακό προηγούμενο για τους επόμενους διαγωνισμούς, θέτοντας ολόκληρο το εγχείρημα της εκπόνησης των έργων εκτός των προθέσεων και της φιλοσοφίας του Υπουργείου, του Ταμείου Παρακαταθηκών και του ΚΑΠΕ όπως αυτά αποτυπώνονται στις οδηγίες και προϋποθέσεις δανειοδότησης.

6. Κατόπιν αυτών και προκειμένου η διακήρυξη του εν θέματι διαγωνισμού να μην αντιστρατεύεται τις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου περί αναθέσεως συναφών συμβάσεων, αλλά ούτε και τις γενικές αρχές της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της απαγόρευσης των διακρίσεων σε βάρος των οικονομικών φορέων, σας ζητάμε τα παρακάτω αιτήματα προκειμένου να εξασφαλιστεί ο απαιτούμενος ανταγωνισμός κατά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, εις όφελος των συμφερόντων των δημοτών:

- α)** να ακυρώσετε τον εν θέματι διαγωνισμό και να τον προκηρύξετε εκ νέου ως έργο και
 - β)** να άρετε κάθε φωτογραφικό - περιοριστικό κριτήριο συμμετοχής, όπως περιγράφεται στο συν. παράρτημα,
- ώστε να εξασφαλιστεί η άρτια και οικονομικά αποτελεσματική υλοποίηση του έργου.

Με τιμή,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΑΘΟΥΣΑΚΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παρατηρήσεις επί του διαγωνισμού:

«Προμήθεια - Εγκατάσταση φωτιστικών σωμάτων τύπου LED & προμήθεια λαμπτήρων τύπου LED εξοικονόμησης ενέργειας στον Δημοτικό φωτισμό»

2.1. / παράγραφος 2.2.1 Δικαίωμα συμμετοχής α/α 1 «Βασική προϋπόθεση συμμετοχής όλων των παραπάνω περιπτώσεων αποτελεί το κριτήριο να ασκούν ως κύρια δραστηριότητα σχετική με το αντικείμενο της προμήθειας (παραγωγή ή εμπορία φωτιστικού εξοπλισμού) και είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα βιοτεχνικά ή εμπορικά ή βιομηχανικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος – μέλος εγκατάστασής τους (σύμφωνα με το α. 75 παρ. 2 του ν. 4412/2016). Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων η παραπάνω προϋπόθεση ισχύει για όλα τα μέλη αυτών.».

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Δεν είναι κατανοητό σε τι εξυπηρετεί τα μέλη των ενώσεων των οικονομικών φορέων που θα θέλουν να συμμετέχουν στον Διαγωνισμό να πρέπει να ασκούν **όλα** ως κύρια δραστηριότητα την σχετική με το αντικείμενο της προμήθειας.

Ο συγκεκριμένος περιορισμός δεν εξυπηρετεί σε κανένα σημείο τις διαγωνιστικές ανάγκες ή την Αναθέτουσα Αρχή και από την άλλη δυσκολεύει έως αποκλείει την συνέργεια εταιριών για την διεκδίκηση του διαγωνισμού καθώς είναι εξαιρετικά απίθανο να συμπράξουν ομοειδείς εταιρείες για την διεκδίκηση του διαγωνισμού. Έτσι όπως διατυπώνεται ο εν λόγω όρος αποκλείει την δυνατότητα μιας εταιρείας με βασικό αντικείμενο το συγκεκριμένο αντικείμενο του διαγωνισμού να μπορεί να συμπράξει με οικονομικό φορέα για την διεκδίκηση του διαγωνισμού.

2.2 / παράγραφος 2.2.5.2: «*Να δηλώνεται και να αποδεικνύεται ως ορίζεται στην παρούσα κατωτέρω, από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα ο μέσος "ειδικός"¹⁸ ετήσιος κύκλος εργασιών (σχετικός με το αντικείμενο της σύμβασης) για τα τρία προηγούμενα έτη (ήτοι 2014, 2015, 2016) ο οποίος πρέπει να είναι μεγαλύτερος ή ίσος με το ύψος του προϋπολογισμού της προμήθειας ήτοι 1.828.886,50 € μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ».*

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Το αντικείμενο του διαγωνισμού υπόκειται στην εμπορία, κατασκευή, διακίνηση και εγκατάσταση ηλεκτρολογικού υλικού. Δεν βλέπουμε το λόγο να εξειδικεύεται και να παρουσιάζεται σαν ειδικό υλικό, αφού αναίτια, θα απαγορεύσει την συμμετοχή σε πολλούς ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς. Άποψη του ΣΑΤΕ είναι ότι δεν πρόκειται για εξειδικευμένο προϊόν και δεν αιτιολογείται από την φύση του αντικειμένου της σύμβασης ο όρος «ειδικός» ετήσιος κύκλος εργασιών.

2.3. / 2.2.6 «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα»

Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύμβασης,

οι οικονομικοί φορείς απαιτείται :

α) κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) , να έχουν εκτελέσει τουλάχιστον 15 συμβάσεις προμήθειας του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) των οποίων το συνολικό ύψος θα καλύπτει τουλάχιστον το 100% του προϋπολογισμού των 1.159.720,00 € άνευ ΦΠΑ.

β) να έχουν εκτελέσει κατ' ελάχιστον μία ανά έτος (της προηγούμενης τριετίας των οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) σύμβαση προμήθειας του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) έτσι ώστε η Αναθέτουσα να μπορεί να διαπιστεύσει

σε βάθος χρόνου τριετίας την ορθή και ομαλή λειτουργία των ήδη εγκατεστημένων σε πλήρη λειτουργία φωτιστικών. Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων η παρούσα προϋπόθεση ισχύει για όλα τα μέλη αυτών.

γ) να αναφέρουν λίστα με τις κυριότερες συμβάσεις προμηθειών του ίδιου αντικειμένου (Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων) τις οποίες έχουν εκτελέσει κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (των οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016) έτσι ώστε η υπηρεσία να διαπιστώσει την ικανότητα του Οικονομικού Φορέα να καλύψει το μέγεθος της συγκεκριμένης προμήθειας. Από την λίστα θα προκύπτει ότι ο υποψήφιος οικονομικός φορέας έχει προμηθεύσει κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας τουλάχιστον το 50% του συνολικού αριθμού των φωτιστικών σωμάτων οδοφωτισμού και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων τύπου LED του ίδιου αντικειμένου της παρούσας διακήρυξης καθώς επίσης και το 100% του συνολικού αριθμού των λαμπτήρων οδοφωτισμού LED του ίδιου αντικειμένου της παρούσας διακήρυξης».

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Θεωρούμε ότι οι όροι αυτοί είναι άκρως περιοριστικοί, σχεδόν φωτογραφικοί, αποσκοπώντας στον δραστικό περιορισμό του ανταγωνισμού που θα επιτευχθεί κατά τη δημοπρασία. Η επιλογή του ελάχιστου αριθμού συμβάσεων που θα πρέπει να έχει εκτελέσει ο κάθε συμμετέχων είναι πλήρως αυθαίρετη και καταχρηστική. Με ποια τεχνική ή οικονομική επιχειρηματολογία προκύπτει ότι ο κάθε συμμετέχων θα πρέπει να έχει εκτελέσει τουλάχιστον 15 συμβάσεις κατά τα προηγούμενα 3 έτη, γιατί όχι 3 ή 20 συμβάσεις; Ποια η διασφάλιση που εξασφαλίζει η Αναθέτουσα Αρχή αναφερόμενη στο πλήθος των συμβάσεων που θα πρέπει να έχει εκτελέσει ο συμμετέχων; Επιπλέον ποια επιχειρηματολογία γεννά έναν ακόμη αναίτιο και αυθαίρετο περιορισμό, αυτόν της εκτέλεσης κατ ελάχιστον μίας σύμβασης ανά έτος τα τελευταία 3 έτη; Και μάλιστα αυτή η υποχρέωση να ισχύει για κάθε ένα μέλος μίας ένωσης φορέων;

Χρειάζεται να αναφερθεί κάτι ακόμη για να χαρακτηριστεί η διακήρυξη φωτογραφική;

Είναι φανερό ότι οι παραπάνω αυθαίρετοι περιορισμοί δεν εξασφαλίζουν σε καμία περίπτωση επαρκή και υγιή ανταγωνισμό κατά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, ούτε φυσικά το δημόσιο συμφέρον.

2.4 / B.2 «Αποδεικτικά μέσα» Για την παράγραφο 2.2.4.2

Ο υποψήφιος οικονομικός φορέας υποχρεούται στην προσκόμιση συμβολαίου κτήσης ή ενοικίασης ή σχετικού εγγράφου ιδιοκτησίας ή άδειας λειτουργίας των εγκαταστάσεων, καθώς επίσης και θεωρημένο σχέδιο – κάτοψης των κτιριακών εγκαταστάσεων, βάσει της οποίας η Αναθέτουσα αρχή θα μπορεί να διαπιστώσει την ύπαρξη των απαιτούμενων εγκαταστάσεων – υποδομών τις οποίες διαθέτει ο υποψήφιος οικονομικός φορέας για την κάλυψη των αναγκών της προμήθειας. Ελάχιστο εμβαδόν κάλυψης των αναγκών συντήρησης των υπό προμήθεια προϊόντων ορίζεται στα 100m² ανά 1000 τεμάχια φωτιστικών σωμάτων (όπως προκύπτει από τον ελάχιστο όγκο ανά φωτιστικό σώμα). Επιπλέον απαιτείται η προσκόμιση Υ.Δ. από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα με την οποία θα δηλώνει υπεύθυνα ότι εφόσον αναδειχθεί ως ο ανάδοχος της προμήθειας θα διατηρεί σε πλήρη λειτουργία τις εγκαταστάσεις οι οποίες έχουν δηλωθεί και για χρονικό διάστημα 10 ετών από την επομένη της υπογραφής της σύμβασης (χρόνος δανειακής σύμβασης της Αναθέτουσας με το Τ.Π.&Δ.). Στην περίπτωση ενώσεων-συμπράξεων-κοινοπραξιών οικονομικών φορέων απαιτείται η παραπάνω υπεύθυνη δήλωση να είναι υπογεγραμμένη από όλα τα μέλη αυτών».

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Και η ανωτέρω απαίτηση είναι άκρως περιοριστική και αναίτια προσθέτοντας ένα ακόμα ανούσιο εμπόδιο σε εν δυνάμει συμμετέχοντες και ταυτόχρονα επιτρέποντας σε πολύ λίγους (ή έναν;) να μετέχουν. Στην διακήρυξη υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την αποπεράτωση της προμήθειας αλλά και της τοποθέτησης των φωτιστικών σωμάτων. Η χρησιμοποίηση αποθηκευτικών χώρων ή όχι έχει να κάνει με την οργάνωση της προμήθειας από την μεριά του αναδόχου, οι επιλογές του οποίου είναι θέμα επιχειρηματικής τακτικής και οικονομικής συγκυρίας. Δεν δικαιολογείται με κανένα οικονομικό κριτήριο και δεν διασφαλίζει σε τίποτα την Αναθέτουσα Αρχή ο εξαναγκασμός του κάθε συμμετέχοντα να προσκομίσει συμβόλαιο κτήσης ή ενοικίασης αυθαίρετα προσδιορισμένων κτιριακών εγκαταστάσεων και μάλιστα για 10 έτη! Είναι περισσότερο από φανερό ότι ο εν λόγω όρος φωτογραφίζει συμμετέχοντα.

2.5 / Για την παράγραφο 2.2.6.

"α) *οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τουλάχιστον 10 αποδεικτικά εγκατάστασης - βεβαιώσεις ή πρωτόκολλα παραλαβής, εγκατάστασης και καλής λειτουργίας - βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης τα οποία θα συνοδεύονται από τα αντίστοιχα παραστατικά (τιμολόγια πώλησης), από συμβάσεις προμήθειας του ιδίου αντικειμένου της παρούσας σύμβασης "Προμήθεια φωτιστικών και λαμπτήρων τύπου LED κατάλληλων για χρήση φωτισμού οδών και κοινόχρηστων εξωτερικών χώρων", οι οποίες έχουν εκτελεστεί από τον υποψήφιο οικονομικό φορέα κατά τη διάρκεια της προηγούμενης τριετίας (οικονομικών ετών 2014, 2015, 2016), των οποίων το συνολικό ύψος θα καλύπτει τουλάχιστον το 100% του προϋπολογισμού των 1.159.720,00 € άνευ ΦΠΑ".*

Παρατήρηση ΣΑΤΕ:

Και τα ζητούμενα του παρόντος άρθρου δείχνουν να φωτογραφίζουν συμμετέχοντες αφού το πλήθος των 10 αποδεικτικών εγκατάστασης είναι εντελώς υποκειμενικό και αυθαίρετο, περιορίζοντας σημαντικά τον ανταγωνισμό.

Το ίδιο ισχύει και για το 2.2.6 β